

החטיבה המקצועית
מחלקת קופות גמל ומיסוי פרט

כ"ה כסלו תשפ"ג
19 דצמבר 2022

לכבוד

המעסיקים, לשכות השכר וקופות הגמל

הנדון: טופס 161 חדש - הודעה על פרישה מעבודה

הריני להודיעכם על הנפקת טופס 161 חדש (להלן: "הטופס החדש", "הטופס"). הטופס החדש מחליף את טופס 161 - "הודעת מעסיק על פרישה" ואת טופס 161א - "הודעת עובד עקב פרישה מעבודה". הצורך בחידוש ועדכון עלה, בין היתר, לאור שינויי חקיקה שנעשו בשנים האחרונות וכן לשם ייעול תהליך בחירות העובד ביחס לכספי הפיצויים שהועמדו לרשותו בעת הפרישה. עוד יצוין שהטופס החדש, שבעתיד ניתן יהיה למילוי באופן מקוון, מהווה רכיב מרכזי בפרויקט "דיווח מקוון על עזיבת עבודה", המקודם על ידי רשות המסים, בשיתוף ישראל דיגיטלית ורשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. החובה למילוי הטופס חלה בעת פרישתו המוחלטת והסופית של העובד ובלבד שנצברו בעבורו סכומים וזכויות בגין תקופת עבודתו אצל המעסיק ממנו פרש וזאת, בין אם הכספים משולמים על ידי המעסיק במישרין ובין אם באמצעות קופות גמל.

הטופס החדש בנוי משלושה חלקים, כמפורט להלן:

חלק א' - הודעת מעסיק: במסגרת חלק זה המעסיק ידווח על כל הפרטים ביחס לפרישת העובד.
חלק ב' - הודעת עובד: במסגרת חלק זה העובד נדרש למלא את בקשותיו ביחס למענקים שהועמדו לרשותו ובנוסף, נדרשות הצהרותיו, המשליכות על אירוע הפרישה.
חלק ג' - חישוב המעסיק והנחיות לקופות הגמל: במסגרת חלק זה ובכפוף לתנאים המפורטים בו, המעסיק ינחה את קופות הגמל בנוגע לאפיון הכספים וניכוי המס. לאחר שהמעסיק ימלא את חלק ג', עליו למסור את הטופס לפקיד השומה וכן לעובד / לשאיריו, או למי מטעמם. במקרים בהם ניתנו על ידי המעסיק הנחיות לקופות הגמל, באחריות העובד למסור את הטופס לקופות הגמל. יודגש, רק במקרים בהם לא מתקיימים התנאים המפורטים בטופס, על המעסיק להפנות את העובד לפקיד השומה לשם קבלת הנחיות ביחס לסכומים המדווחים בטופס.

החובה על הודעה על פרישה מעבודה באמצעות הטופס החדש, תהא ביחס לאירועי פרישה מיום 1.1.2023 ואילך וכן על אירועי פרישה שהתרחשו לפני מועד זה, אך דווחו לראשונה על ידי המעסיק החל מיום 1.1.2023.

לתשומת לבכם, בימים הקרובים רשות המיסים תקיים הדרכה לשכות השכר, קופות הגמל וחברות הביטוח, במסגרתה יינתנו דגשים והבהרות לפרטים המדווחים בטופס החדש.

החטיבה המקצועית
מחלקת קופות גמל ומיסוי פרט

להלן דגשים והנחיות בנוגע לטופס החדש:

א. חלק א' - הודעת המעסיק

המעסיק יפרט בחלק זה את כל הפרטים הנדרשים לצורך בירור זכויותיו של העובד בשל הפרישה ובדגש על המפורט להלן:

1. חלק א.5 - בחלק זה המעסיק יפרט את משכורת העובד כמפורט להלן:

"משכורת חודשית אחרונה מלאה לפני הפרישה" - הכנסת עבודה, למעט תשלומים שניתנו לעובד לכיסוי הוצאותיו ולמעט שוויו של שימוש ברכב צמוד. יש לציין את המשכורת החודשית המלאה לפני הפרישה. במקרים בהם משולמת לעובד משכורת על בסיס שאינו חודשי, המשכורת החודשית האחרונה תהא המשכורת הממוצעת של שנים-עשר החודשים שקדמו למועד הפרישה (או חודשי העבודה בפועל לפי הנמוך). יש לצרף שלושה תלושי משכורת אחרונים. לדוגמה: עובד שפרש ממעסיקו בתאריך 15/2/2021. המשכורת החודשית המלאה שתילקח בחשבון לצורך חישוב הפטור בהתאם לסעיף 9(א7) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן: "הפקודה") היא משכורתו של העובד לחודש 1/2021, שכן זו המשכורת החודשית המלאה טרם הפרישה.

"משכורת מבוטחת אחרונה" - הכנסת עבודה שבשלה שילם המעסיק לרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה ושלגביה ביצע המעסיק הפקדות שוטפות, בהתאם לתקנה 19 לתקנות מס הכנסה (כללים לניהול ואישור קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן: "תקנות קופות הגמל").

"משכורת - חבות פיצויים" - משכורת לצורך חישוב חבות הפיצויים בעבור העובד לפי חוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג - 1963 (להלן: "חוק פיצויי פיטורים").

2. חלק א.8 - הפקדות מעסיק על חשבון "השלמה לפיצויים" למרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה, בהתאם

לסעיף 3(ה3)(ב1) לפקודה - המעסיק ידווח על השלמות לרכיב הפיצויים שנעשו בעבר וכן על השלמות שיופקדו בסמוך לפרישת העובד. הפקדות כאמור ידווחו בסוג תשלום 206 בחלק א.9 או א.10 לטופס, לפי העניין. במקרים בהם במהלך תקופת העבודה נעשתה יותר מהשלמה אחת לפיצויים, יש לפרט בהתאם בנספח משלים לטופס. לעניין זה ראה הרחבה בחוזר מס הכנסה 4/2019 בנושא: "הפקדות מעסיק לקופת גמל לקצבה - תיקון 232 לפקודת מס הכנסה".

3. חלק א.9 - פירוט התשלומים והזכויות שנצברו לעובד בגין תקופת עבודתו - המעסיק יפרט את כל התשלומים

והזכויות להם זכאי העובד בגין פרישתו, לרבות מענקי פרישה במזומן מהמעסיק, הפקדות למרכיב הפיצויים בכל קופות הגמל שלא חויבו במס בהתאם לסעיפים 3(ה3)(א1) ו-1(ב1) לפקודה, **וכן קצבאות שהעובד החל לקבל טרם פרישתו מהמעסיק ונצברו בתקופת עבודתו אצל המעסיק כאמור**. סכום הקצבה החודשית שהעובד החל לקבל טרם פרישתו, יפורט בשדה הסכום הכולל (בתשלום מסוג קצבה שתשולם בעתיד, אין צורך לרשום את סכום הקצבה החודשית). בהקשר זה יצוין, במקרים בהם העובד החל לקבל קצבה מקופת גמל טרם פרישתו מהמעסיק, והקצבה כאמור משולמת כולה או חלקה מתוך רכיב הפיצויים, על המעסיק לציין לצד סכום הקצבה את המילים "מתוך רכיב הפיצויים" ובנוסף, יצורף לטופס אישור מקופת הגמל על סכום רכיב הפיצויים שעל בסיסו חושבה הקצבה. למען הסר ספק, על המעסיק להביא בחישוב השלמות לרכיב הפיצויים גם סכום רכיב הפיצויים שעל בסיסו חושבו הקצבה שהעובד החל לקבל טרם פרישתו מהמעסיק.

4. חלק א.10 - תשלומים שחויבו במס בהתאם לסעיפים 3(ה3)(א1) ו-1(ב1) לפקודה - המעסיק יציין האם הפקדות

למרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה חויבו במס, בהתאם לסעיפים 3(ה3)(א1) ו-1(ב1) לפקודה. במקרים

החטיבה המקצועית מחלקת קופות גמל ומיסוי פרט

בהם העובד חויב במס על הפקדות כאמור, המעסיק יפרט את כל הסכומים שהופקדו למרכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה ושהעובד חויב עליהם במס במועד ההפקדה וכן את הסכום שנצבר ליום הפרישה, כולל רווחים. בהקשר זה יצוין, על המעסיק מוטלת חובת דיווח בממשק מעסיקים על הפקדות שחויבו בשווי וראה לעניין זה את חוזר רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בנושא: "מרכיבי חשבון". היה והמעסיק לא דיווח בממשק מעסיקים על הפקדות כאמור או שהסכום שדווח בטופס אינו תואם את הדיווח בממשק מעסיקים, על המעסיק לתקן את הדיווח בממשק מעסיקים ולצרף נספח לטופס ובו יפורטו סכומי ההפקדות שחויבו בשווי. אין לכלול בחלק א.9 סכומים המפורטים בחלק א.10 לטופס.

5. חלק א.11 - התקרה לרצף קצבה ברירת מחדל - על המעסיק לציין האם סך הסכומים העומדים לרשות העובד במרכיב הפיצויים בכל קופות הגמל לקצבה, עולה או אינו עולה, על התקרה הנקובה בסעיף 9(א7)(ז1) לפקודה (נכון לשנת המס 2022 - סך של 373,080 ₪ או תקרת הפיצויים, כהגדרתה בסעיף 3(ה3)(2) לפקודה (משכורת מבוטחת או 34,900 ₪, לפי הנמוך) לכל שנת עבודה, לפי הגבוה). בנוסף, המעסיק יציין האם העובד, זכאי או אינו זכאי, לקבל סכום מענק פרישה נוסף, מעבר לסך הסכומים כאמור.

6. חלק א.12 - סכומים מרביים לפרישה:

סכום המענק הכולל - סך המענקים שהועמדו לרשות העובד במועד הפרישה מכל המשלמים, כמדווח בחלק א.9 (לרבות צבירה נוספת) וכן תשלומים שחויבו במס בערכם ליום הפרישה, כמדווח בחלק א.10. (סוג התשלום 20-6, 20-22, 23).

סכום לרצף קצבה - הסכום אותו ניתן ליעד לרצף קצבה יהיה מכפלת "המשכורת המבוטחת" במספר שנות העבודה של העובד או הסכום ברכיב הפיצויים בקופת גמל לקצבה שמקורו בהפקדות שוטפות שנעשו בהתאם לתקנה 19 לתקנות קופות הגמל, בתוספת ההשלמות בהתאם לסעיף 3(ה3)(ב1) לפקודה (קוד משלם 6 סוג תשלום 20-6, 20-22), לפי הגבוה (להלן: "סכום לרצף קצבה").

סכום לרצף פיצויים - סכום התקרה אותו ניתן ליעד לרצף פיצויים, בהתאם לסעיף 9(א7)(א4) לפקודה, לא יעלה על חבות הפיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורים, בתוספת מכפלת 4 פעמים השכר הממוצע בשנות הוותק של העובד הפורש (להלן: "תקרת רצף פיצויים"). יובהר, תקרת רצף הפיצויים כוללת גם את הסכום שהופקד בקופת גמל ויועד לרצף קצבה. הסכום המרבי אותו ניתן ליעד לרצף פיצויים (תחת ההנחה שכספים יועדו גם לרצף קצבה) הינו הנמוך מבין סכום המענק הכולל לבין תקרת רצף פיצויים, כאשר מהתוצאה המתקבלת יש לנכות את הסכום לרצף קצבה.

סכום מענק פטור לפי סעיף 9(א7) לפקודה - סכום המענק הפטור לא יעלה על הסכום הנמוך מבין:

1. במענק פרישה - הפטור בגובה מכפלת 150% "משכורת חודשית אחרונה מלאה" (בכפוף לתקרת הפטור בסעיף 9(א7)(א) לפקודה), כפול תקופת העבודה בפועל. במענק פרישה עקב פטירה - הפטור בגובה מכפלת "משכורת חודשית אחרונה מלאה" בשתיים (בכפוף לתקרת הפטור בסעיף 9(א7)(ב) לפקודה), כפול תקופת העבודה בפועל.

2. סכום המענק הכולל, למעט תשלומים שחויבו במס בערכם ליום הפרישה, כמדווח בחלק א.10 לטופס.

סכום מענק חייב במס - סכום המענק הכולל, למעט סך כל התשלומים שחויבו במס ולרבות רווחים, כמדווח בחלק א.10 לטופס.

החטיבה המקצועית מתלקת קופות גמל ומיסוי פרט

ב. חלק ב' - הצהרת העובד

מילוי חלק זה על ידי העובד הפורש מחליף את הצורך במילוי טופס 161א "הודעת עובד על פרישה".
העובד ימלא חלק זה לאחר שהוצגו בפניו כל הפרטים שמולאו על ידי המעסיק בחלק א', בדגש על הפרטים המצויים בחלק א.11 - התקרה לרצף קצבה ברירת מחדל וזאת בשל ההשלכה המשמעותית שיש לפרטים אלו, הן על בקשות העובד (למשל כניסה לרצף קצבה ברירת מחדל) והן על אפיון הכספים בקופות הגמל ובחלק א.10 - תשלומים שחויבו במס בהתאם לסעיפים 3(ה3)(א1) ו-1(ב1) לפקודה וזאת, על מנת למנוע חבויות מס נוספות על הפקדות שהעובד חויב עליהם במס. כמו כן, המעסיק נדרש להציג בפני העובד את הסכומים המרביים כמפורט בחלק א.12. הצגת הסכומים נועדה בין היתר, להקל על העובד לקבל החלטה ביחס לכספי הפיצויים שהועמדו לרשותו מהמעסיק ממנו פרש. במקרה בו העובד לא יעביר למעסיק את הפרטים בחלק ב' והמעסיק סימן בחלק א.11 לטופס שסך הסכומים שהופקדו בקופות הגמל לקצבה אינו עולה על התקרה, יראו כאילו הגיש העובד בקשה לרצף קצבה. כמו כן, העובד נדרש להצהיר שבתקופת עבודתו אצל המעסיק שפרטיו מצוינים בחלק א.2 לטופס, שהוא לא קיבל ממעסיקים אחרים מענקי פרישה פטורים ממס בהתאם לסעיף 9(א7) לפקודה, לא הוגשה על ידו בקשה לרצף פיצויים בגין אירועי פרישה ממעסיקים אחרים והוא לא ערך קיבוע זכויות באמצעות טופס 161ד.

ג. חלק ג' - חישוב המעסיק והנחיות לקופות הגמל

1. חלק ג.1 לטופס - המעסיק ינחה את קופות הגמל בנוגע לדרך אפיון הכספים וניכוי המס באמצעות מילוי חלק ג.1 לטופס וזאת, בכל המקרים בהם מתקיימת אחת מהחלופות שלהלן (המעסיק נדרש לסמן בטופס את החלופה שמתקיימת):

א. חלופה א' - העובד לא העביר למעסיק את כל הפרטים המצויים בחלק ב.1 לטופס ובנוסף, התקיימו שני התנאים שלהלן:

1. סך הסכומים שהופקדו בקופות הגמל לקצבה אינו עולה על התקרה ל"רצף קצבה ברירת מחדל", הנקובה בסעיף 9(א7)(ב) לפקודה.

2. מעבר לסכומים כאמור שהופקדו בקופות הגמל, העובד אינו זכאי למענק פרישה נוסף מהמעסיק. בהתקיימותם של שני התנאים המצוינים לעיל, קופת הגמל תראה בסכומים שהופקדו בידיה ככאלה שיועדו לרצף קצבה, אלא אם העובד יעביר לקופת הגמל אישור פקיד שומה הקובע אחרת.

ב. חלופה ב' - העובד העביר למעסיק את כל הפרטים בחלק ב.1 ובנוסף, התקיימו כל התנאים שלהלן:

1. העובד סימן בחלק ב.2 לטופס כי התקיימו לגביו כל ההצהרות / העובד לא סימן כי התקיימו לגביו כל ההצהרות כאמור, אך העובד לא ביקש סכום מענק פטור ממס.

2. בחירות העובד נעשו במגבלות הסכומים המרביים, המפורטים בחלק א.12 לטופס.

3. העובד לא סימן בטופס שבכוונתו לבקש את פריסת המענק החייב, בהתאם לסעיף 8(ג3) לפקודה.

4. מקורם של הסכומים בקופות הגמל לקצבה, המפורטים בטופס זה, הם מהפקדות המעסיק לקופת גמל שנעשו בהתאם לתקנה 19 לתקנות קופות הגמל וכן, בהשלמות לרכיב הפיצויים, בהתאם לסעיף 3(ה3)(ב1) לפקודה.

5. המשכורת המבוטחת האחרונה המדווחת בחלק א.5 לטופס, אינה עולה על הסכום הנקוב בהגדרת המונח "תקרת הפיצויים", המצויה בסעיף 3(ה3)(2) לפקודה (34,900 ₪ נכון לשנת 2022).

החטיבה המקצועית מחלקת קופות גמל ומיסוי פרט

6. בקשת העובד אינה כוללת ייעוד סכום לרצף פיצויים מהמעסיק (קוד משלם 1) או מקופה מרכזית לפיצויים (קוד משלם 3).
7. העובד אינו בעל שליטה במעסיק או קרובו של בעל השליטה במעסיק.
8. במקרה של תשלום מענק פרישה עקב פטירה - הסכומים שהועמדו לטובת השאירים פטורים ממס, בהתאם לסעיף 9(א7)ב לפקודה ו/או הכספים הצבורים בקופת הגמל יועדו למטרת תשלום קצבת שאירים.
- בהתקיימותם של כל 8 התנאים, יש לראות בסיכום בקשות העובד המפורט בחלק ב.1 ובאישור המעסיק, כהודעת העובד על ייעוד הכספים לרצף קצבה ו/או לרצף פיצויים ו/או מענק פטור ו/או מענק חייב, לפי העניין. כמו כן, ככל והעובד ביקש שחלק מהמענק הכולל יחשב כמענק חייב אזי, מסכום המענק החייב שישולם על ידי המעסיק או על ידי משלמים אחרים, ינוכה מס בהתאם לתקנות ניכוי מס במקור (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה) התשנ"ג- 1993 (להלן: "תקנות שכר עבודה"). על המעסיק לציין את שיעור המס שינוכה מסכום המענק החייב.
2. חלק ג.2 לטופס - באירוע פרישה בו לא מתקיימת אף לא אחת מהחלופות המפורטות בחלק ג.1, ההנחיות למעסיק ולקופות הגמל יינתנו על ידי פקיד השומה; על המעסיק לציין בחלק ג.2 את מספרי התנאים/ים שלא התקיים/מו (לפי העניין) ולהפנות את העובד לפקיד שומה על מנת שזה ייתן הנחיות למעסיק ולקופות הגמל ביחס לסכומים המדווחים בטופס. במקרה בו העובד לא יעביר למעסיק את הנחיות פקיד השומה כאמור ובמידה והעובד זכאי למענק נוסף מהמעסיק, המעסיק ינכה מסכום מענק הפרישה המשולם על ידו מס בהתאם לתקנות שכר עבודה, ללא מתן הפטור הקבוע בסעיף 9(א7) לפקודה.
- לשכות השכר מתבקשות להדגיש בפני המעסיקים את החשיבות במילוי הטופס החדש בהתאם להנחיות אלה וזאת, בשל ההשלכה המשמעותית שיש לפרטים שמולאו בטופס על ידי המעסיק, הן על בקשות העובד והן על אפיון הכספים בקופות הגמל.

בכבוד רב,

רונית כהן, רו"ח

מנהלת מחלקת קופות גמל ומיסוי פרט

העתק

- מר רולנד עם - שלם, רו"ח (משפטן) - סמנכ"ל בכיר לעניינים מקצועיים
הגב' פזית קלימן, רו"ח - סמנכ"לית בכירה שומה וביקורת
מר נדב נגר, רו"ח - מנהל החטיבה המקצועית
מר חגי בנימין, רו"ח - סגן ממונה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון
פקידי השומה
הגב' ורד בכר, רו"ח - מנהלת תחום בכירה שומה - ניכויים, חטיבת השומה
הגב' רחלה אקוקה, רו"ח - מנהלת מחלקת שומה - פרט, חטיבת השומה
הגב' הילה פרץ, עו"ד - ממונה מיסוי שוק ההון וקופות גמל, חטיבה משפטית